

15.1.2026

לכבוד שר החינוך

ח"כ יואב קיש

הנדון: עצמאות המחקר הרפואי בארץ

המחקר הרפואי בישראל הוא אחד מעמודי התווך של מערכת הבריאות והמדע הלאומית. הוא מאפשר פיתוח שיטות אבחון חדשות, טיפולים חדשניים והבנה מעמיקה של מנגנוני מחלות ובכך מציל חיים, משפר איכות חיים ומציב את ישראל בשורה הראשונה של המדע העולמי. תנאי יסוד להצלחתו של מחקר זה הוא עצמאות אקדמית מלאה, המאפשרת לחוקרים לבחור את שאלות המחקר שלהם מתוך סקרנות מדעית ומתוך הצרכים הקליניים העולים מהשטח, ולא מתוך השפעות שאינן מקצועיות. כאשר שמירה זו נחלשת, נפגעת יכולתנו להפיק ידע רפואי חדש ורלוונטי, שהוא הבסיס לרפואה מודרנית.

האקדמיה הלאומית הישראלית לרפואה מדעית היא גוף מוביל שהוקם לפני 6 שנים לקידום המחקר הרפואי בישראל המבוצע על ידי רופאים חוקרים. האקדמיה מאגדת כ 55 רופאים חוקרים מהמרכזים הרפואיים בארץ, ופועלת לחיזוק מעמד הרופא-חוקר כעמוד תווך במערכת הבריאות. חברי האקדמיה כוללים פרופסורים בכירים מן המניין, מנהלי מחלקות ורופאים פעילים, חוקרים קליניים ומדענים בעלי תרומה משמעותית לרפואה ולמדע מהמרכז ומהפריפריה. האקדמיה הבוגרת הקימה גם אקדמיה צעירה בה חברים כעת כ 25 רופאים חוקרים צעירים ומבטיחים.

הניסיונות לשינוי חוק המל"ג הכוללים יוזמות שמבקשות להעביר סמכויות מרכזיות מהמועצה להשכלה גבוהה אל הממשלה, לאפשר מינוי ופיטורי בעלי תפקידים בכירים כ"משרות אמון", ולפזר את המל"ג עם כל כנסת חדשה מהווים פוליטיזציה של הגוף שאמור להיות מקצועי ועצמאי. תיקונים נוספים מבקשים להעניק לממשלה לקבוע סדרי עדיפויות מחקריות תוך פגיעה במנגנוני האיזון המסורתיים בין ות"ת, המל"ג והמוסדות האקדמיים.

אנו רואים בהצעות אלה סכנה למחקר הרפואי, להכשרת הרופאים ולשירות הרפואי בישראל.

לרופא-החוקר תפקיד ייחודי: הוא פועל בצומת שבין מרפאה למעבדה, בין החולה השוכב במיטה לבין התהליכים הביולוגיים המורכבים המתרחשים בגופו. שילוב זה מאפשר זיהוי צרכים רפואיים אמיתיים, פיתוח פתרונות מבוססי נתונים, ותרגום מהיר של תגליות בסיסיות לטיפולים של ממש. רופאים-חוקרים הם המשאב האנושי שמאפשר למערכת הבריאות להישאר עדכניות, גמישה וחדשנית. אולם יכולתם להתפתח תלויה במרחב אקדמי שאינו נתון

ללחצים חיצוניים, שבו קבלת החלטות לגבי כיווני מחקר רצויים, תקינה, ותכני הכשרה נקבעת מתוך מומחיות מדעית.

בישראל מתקיים מערך רפואי-מחקרי מרשים, המשלב בתי חולים מובילים, אוניברסיטאות, מרכזי מחקר וקהיליות מדעיות חוצות-תחומים. הצלחה זו נשענת על אמון של הקהילה המדעית הבינלאומית בכך שהמערכת הישראלית פועלת על פי אמות מידה מקצועיות בלבד, ואמון של הציבור בכך שהידע הרפואי המופק בארץ עומד בסטנדרטים הגבוהים ביותר. כל טשטוש של הגבולות בין שיקולים מקצועיים לבין לחצים שאינם מדעיים יכול לפגוע באמון זה, להרחיק שותפים בינלאומיים ולצמצם את מרחב הפעולה של הרופאים-חוקרים.

אם מערכת הבריאות הישראלית חפצה לשמור על כוח המחקר שלה, היא חייבת להגן על "החומה הסינית" שבין קביעת סטנדרטים אקדמיים לבין כל השפעה שאינה מבוססת מומחיות. משמעות החומה אינה בידול או הסתגרות, אלא שמירה על תנאי העבודה של החוקרים, על היכולת לשאול שאלות קשות, ועל חופשיות ההחלטה המדעית. בעולם שבו הרפואה מתקדמת במהירות, כרסום בעצמאות המחקר הרפואי פוגע ישירות ביכולת לפתח טיפולים פורצי דרך ולהעניק למטופלים את הרפואה המתקדמת ביותר.

המחקר הרפואי והמערכת המאפשרת אותו אינם יכולים לשגשג ללא עצמאות אקדמית. המטרה איננה פוליטית, אלא מקצועית: להבטיח את המשך הצמיחה של מדע הרפואה בישראל, את מעמדו של הרופא-החוקר כמי שמוביל את הקידמה הקלינית, ואת המשך היכולת של המדינה להעניק טיפול רפואי איכותי, מבוסס-ידע ומותאם לעתיד.

כשר החינוך אנו קוראים לך לעצור את ההליך המתגבש ולשמור על עצמאות המל"ג והות"ת ולא לאפשר השפעות פוליטיות על גופים מקצועיים אלה.

בברכה,

פרופ' קובי סוסנה,

נשיא האקדמיה הלאומית הישראלית לרפואה מדעית בשם חברי האקדמיה

